

Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi hätäkeskustoiminnasta annetun lain muuttamisesta

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ

Esityksessä ehdotetaan muutettavaksi hätäkeskustoiminnasta annettua lakia. Esityksen tavoitteena on edistää väestön turvallisuutta turvaamalla hätäkeskustoimintaa entistä paremmin. Lailla mahdollistettaisiin hätäilmoitusten vastaanottamisessa ohjaustoiminto hätäilmoituksen tullessa liittymästä tai laittees-

ta, jota ei voida tunnistaa ja paikantaa. Lisäksi lakiin lisättäisiin säännökset ennakkorekisteröitymisestä hätäilmoituksen tekemiseksi tekstiviestillä.

Laki on tarkoitettu tulevaksi voimaan 1 päivänä toukokuuta 2015.

YLEISPERUSTELUT

1 Nykytila

1.1 Lainsäädäntö ja käytäntö

Hätäkeskustoiminnasta annetun lain (692/2010), jäljempänä hätäkeskustoimintalaki, mukaan hätäkeskuspalvelujen tuottamista varten on Hätäkeskuslaitos. Hätäkeskustoimintalakia sovelletaan pelastustoimen, poliisitoimen sekä sosiaali- ja terveystoimen hätäkeskuspalveluihin sekä Hätäkeskuslaitokseen. Laki on neutraali hätäilmoitustapojen suhteen.

Viestintämarkkinalain (393/2003) 55 §:n 1 momentin mukaan puhelinverkossa toimiva teleyritys on velvollinen osaltaan huolehtimaan siitä, että käyttäjät saavat puhelimitse sekä tekstiviestillä yhteyden maksutta yleiseen hätänumeroon 112.

Hätäilmoituksiin vastataan saapumisjärjestyksessä Hätäkeskuslaitoksen hätäkeskuksissa. Vuonna 2013 hätäilmoituksia vastaanotettiin hieman yli 4 miljoonaa, joista varsinaisia hätäpuheluja oli noin 2,9 miljoonaa. Viranomaisille välitettiin noin 1,7 miljoonaa tehtävää. Hätäkeskuksiin kuulumattomia puheluita oli 900 000 kpl. Näistä asiattomia ja ilkivaltaisista oli 140 000 kpl. Virheellisten ja tahattomien ilmoitusten lukumäärä oli 760 000.

Asiattomien ja ilkivaltaisten hätäilmoitusten määrä on vaihdellut jonkin verran vuosina 2010—2013. Muiden hätäkeskuksiin kuulumattomien puheluiden tulisi siirtyä vastattavaksi asianomaiselle viranomaiselle tai Kansalaisneuvontaan siltä osin kuin on tarve saada neuvontaa siitä, mille viranomaiselle asia kuuluu.

Väestöstä hätänumeron 112 tuntee 96 prosenttia. Keskeinen hätäilmoitustapa on puhelinsoitto. Hätäilmoitusta ei voida toistaiseksi tehdä tekstiviestillä numeroon 112. Erityisryhmille kuten kuulovammaisille ja puhetta tuottamaan kykenemättömille on suunnattu palvelu, jossa hätäilmoituksia otetaan vastaan tekstiviestillä erillisiin hätäkeskuskohtaisiin GSM-numeroihin. Palvelua ei markkinoida yleisesti. Numeroita jaetaan tarvitsijoille pyydettyäessä eikä Hätäkeskuslaitos muodosta numeron saaneista rekisteriä. Hätäkeskuslaitoksen lisäksi tietoa tekstiviestipalvelusta saa Kuurojen liitolta ja Kuuloliitolta. Hätäkeskuksissa tekstiviestinä tullut hätäilmoitus käsitellään normaalin hätäilmoituksen tapaan ja ilmoitukset kirjataan hätäkeskustietojärjestelmään. Ilmoituksia voidaan välittää myös toiseen hätäkeskukseen. Tekstiviestillä tehtyjä hätäilmoituksia on vuosittain tehty keskimäärin 100. Yksittäisiä väärinkäytöstapauk-

sia on tullut esille myös tekstiviesti-ilmoituksiin liittyen. Hätätietoja ei voida tehdä sähköpostitse tai sosiaalisen median kautta.

Puhelimitse tehdyn hätätietoilmoituksen käsittely soittajan kanssa vie ajallisesti keskimäärin 1—2,5 minuuttia. Tekstiviestihätätietoilmoituksen käsittely vie arviolta aikaa 10—15 minuuttia, jopa yli 20 minuuttia, mikä on resurssintarkastus, jos tekstiviesti ilmoitustapana yleistyy. Sen jälkeen kun hätätietoilmoituksen tekijän ja päivystäjän yhteydenotto päättyy, jatkuu ilmoituksen käsittely hätäkeskuksessa yleensä tehtävän käsittelynä, vaikka vastuu välitetyistä ilmoituksista tai tehtävästä siirtyy vastaanottavalle viranomaiselle, kun tämä on vastaanottanut ilmoituksen tai tehtävän. Tehtävän käsittelyyn sisältyy tehtävän seuranta ja tarvittaessa tukipalveluiden antaminen pelastustoimen, poliisitoimen tai sosiaali- ja terveystoimen viranomaisille näiden ohjeen tai määräyksen perusteella. Kiireellisiä tukitoimia ovat esimerkiksi työturvallisuuden liittyvien varotietojen välittäminen, lisähälytykset ja hälytysvasteen muuttaminen, vaaratiedotteiden sekä operatiivisten tiedotteiden välittäminen, suuronnettomuus- tai monipotilastilanteiden edellyttämien ennakkoilmoitusten välittäminen hoitolaitoksille ja kiireellisten operatiivisten tietojen välittäminen toimintayksiköille sekä erilaiset kyselyt ja tiedonhauk.

Hätätieto ilmoitus liittymästä tai laitteesta, jota ei voida tunnistaa ja paikantaa, tarkoittaa käytännössä hätäpuheluista SIM-kortittomista matkapuhelimesta. Soitettu puhelu tunnistetaan hätäkeskuksessa SIM-kortittomaksi puhelinoperaattorin puhelulle antamalla numerosarjalla. Puhelimesta, joka väliaikaisesti toimii muussa kuin oman teleoperaattorin verkossa, näyttää puhelu hätäkeskuksessa SIM-kortittomasta puhelimesta soitelta.

Yksittäisen operaattorin verkon häiriötilanteissa puheluiden, jotka näyttävät tulevan SIM-kortittomista puhelimesta, määrä voi tilapäisesti kasvaa. SIM-kortittomista puhelimesta tulleet ilmoitukset luokitellaan riskinarvion jälkeen pääasiassa tehtävälajiin virhe tai tahaton soitto tai tehtävälajiin asiaton tai ilkeävaltainen soitto. Kysymys ei välttämättä ole voimassa olevan hätäkeskustoimintalain 13 §:n mukaisista häirintä- tai väärinkäytöstapauksista, jolloin Hätäkeskuslaitoksella on oikeus laitoksen toiminnan ja hätäkeskuspalveluiden turvaamiseksi rajoittaa teknisin menetelmin vastaanotettujen ilmoitusten käsittelyä kohtuulliseksi ajaksi. Hätätietoilmoituksiin vastataan saapumisjärjestyksessä, mutta toiminta voi osoittautua ilkeävaltaiseksi toiminnaksi tai muuksi häirinnäksi, minkä jälkeen voidaan rajoittaa ilmoitusten käsittelyä.

Tarkastelujaksolla 1.11.2011—31.7.2012 kaikista vastatuista hätäpuheluista 9 % tuli SIM-kortittomista puhelimesta. Arviolta 3 % näistä puheluista (5074 kpl) johti tehtävän välittämiseen muille viranomaisille. Poliisin A-kiireellisyys- tai ensihoidon A- tai B-kiireellisyys- oli luokiteltu 0,5 % SIM-kortittomista puheluista. Puheluista 95 % luokiteltiin tehtävälajiin, joka muodostui pääasiassa tehtävälajeista virhe/tahaton soitto tai asiaton/ilkeävaltainen soitto.

Vastaavia arvoja saatiin tarkastelujaksolla 1.11.2012—31.7.2013, vaikka kaikista vastatuista hätäpuheluista SIM-kortittomista puhelimesta tulneiden puheluiden osuus oli vähentynyt noin 2 prosenttiyksiköllä. Arviolta 3 % SIM-kortittomista puheluista (4793 kpl) johti tehtävän välittämiseen muille viranomaisille ja 97 % puheluista ei seurannut tehtävän välittämistä.

1.11.2012 - 31.7.2013	kaikki puhelut / ilmoitukset	välitetyt		ei välitetyt	
Kaikki ilmoitukset	3 018 804	1 231 735	41 %	1 787 069	59 %
Kaikki vastatut hätäpuhelut	2 224 880				
SIM-kortittomat puhelut	160 397	4 793	3 %	155 604	97 %
	Hätäkeskukseen kuulumattomat			151 560	94 %
	Poliisin A-kiireisyys sekä ensihoidon A ja B-kiireisyys	508	0,32 %		

Lähde: Hätäkeskuslaitos

Poliisin A- kiireellisyyteen tai ensihoidon A- tai B-kiireellisyyteen oli luokiteltu 0,32 % Näistä puolet luokiteltiin neljään tehtäväla-
SIM -kortittomista puheluista (508 kpl). jiin:

96 kpl	rattijuopumus ja törkeä rattijuopumus
52 kpl	potkiminen, hakkaaminen yms.
52 kpl	perheväkivalta
49 kpl	tieliikenneonnettomuus; pieni

Lähde: Hätäkeskuslaitos

SIM -kortittomista puhelimista tulleet ilmoitukset vuosina 2012 ja 2013:

1.1.2012 - 31.12.2012		kaikki puhelut / ilmoitukset		välitetyt		ei välitetyt	
Kaikki ilmoitukset	4 136 874	1 646 912	40 %	2 489 962	60 %		
Kaikki vastatut hätäpuhelut	3 103 800						
SIM-kortittomat puhelut	252 858	6 333	3 %	246 525	97 %		
	Hätäkeskukseen kuulumattomat			240 926	95 %		
	Poliisin A-kiireisyys sekä ensihoidon A ja B-kiireisyys	649	0,26 %				
1.1.2013 - 31.12.2013		kaikki puhelut / ilmoitukset		välitetyt		ei välitetyt	
Kaikki ilmoitukset	4 050 108	1 678 187	41 %	2 371 921	59 %		
Kaikki vastatut hätäpuhelut	2 943 369						
SIM-kortittomat puhelut	207 172	6 934	3 %	200 238	97 %		
	Hätäkeskukseen kuulumattomat			194 727	94 %		
	Poliisin A-kiireisyys sekä ensihoidon A ja B-kiireisyys	715	0,35 %				

Lähde: Hätäkeskuslaitos

1.2 Kansainvälinen kehitys sekä EU:n lainsäädäntö

Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin 2009/136/EY 1 artikla on muuttanut niin sanottua yleispalveludirektiiviä 2002/22/EY (Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi yleispalvelusta ja käyttäjien oikeuksista sähköisten viestintäverkkojen ja -palvelujen alalla). Yleispalveludirektiivin 26 artiklan 1 kohdan mukaan jäsenvaltioiden on varmistettava, että palvelujen käyttäjät voivat soittaa hätäpuheluja veloitusetta (numero 112 tai jäsenvaltioiden määrittelemät kansalliset hätänumerot). Artiklan 3 kohdan mukaan jäsenvaltioiden on varmistettava, että eurooppalaiseen hätänumeroon 112 soitettuihin puheluihin vastataan asianmukaisesti ja että puhelut välitetään kansallisen hätäpalvelun organisaatioon parhaiten sopivalla tavalla. Näihin puheluihin on vastattava ja ne on välitettävä vähintään yhtä nopeasti ja tehokkaasti kuin puhelut kansallisiin hätänumeroihin, jos kansalliset hätänumerot ovat edelleen käytössä. Direktiivin 26 artiklan 4 kohdan mukaan jäsenvaltioiden on varmistettava, että hätäpalvelut ovat vammaisten loppukäyttäjien saatavilla muiden loppukäyttäjien käyttömahdollisuuksia vastaavalla tavalla.

Direktiivin johdanto-osassa (perustelut) todetaan, että vammaisille loppukäyttäjille olisi taattava samantasoinen palvelujen saavutettavuus kuin muille loppukäyttäjille. Tätä varten saavutettavuuden olisi oltava toiminnallisesti yhdenvertainen siten, että vammaiset loppukäyttäjät kykenevät hyötymään samantasoisesta palvelujen käytettävyydestä kuin muut loppukäyttäjät, joskin erilaisin keinoin. Edelleen johdannossa todetaan, että jäsenvaltioiden olisi toteutettava erityistoimenpiteitä varmistaakseen, että vammaisilla loppukäyttäjillä, erityisesti kuuroilla, kuulovammaisilla, puhevammaisilla ja kuurosokeilla käyttäjillä, on tasapuoliset mahdollisuudet käyttää hätäpalveluja, myös numeroa 112. Tähän voivat sisältyä erityiset kuulovammaisille käyttäjille tarkoitetut päätelaitteet, tekstipuhelinpalvelut tai muut erityislaitteet. Lisäksi johdannossa todetaan, että äänipuhelut ovat

edelleen toimivin ja luotettavin tapa ottaa yhteys hätäpalveluihin. Muut tavat, kuten tekstiviestit, voivat olla epäluotettavampia ja niiden avulla yhteyttä ei välttämättä saada heti. Jäsenvaltiot voivat halutessaan edistää käyttömahdollisuuksien kehittämistä ja käyttöönottoa, joiden avulla voidaan taata äänipuhelu- ja vastaava pääsy palveluihin.

Viestintämarkkinain 55 §:n 1 momentilla on pantu täytäntöön yleispalveludirektiivin 26 artiklan 4 kohta. Laki viestintämarkkinain muuttamisesta tuli voimaan 25.5.2011. Säännös on teleoperaattoreita velvoittava ja näiden on huolehdittava, että tekstiviestillä saa yhteyden numeroon 112.

EU:n jäsenmaissa 112 hätätekstiviestin käyttämisen järjestelyt ovat seuraavia: kaikille avoin palvelu, ennakorekisteröinti tai suunnattu vain erityisryhmille, erillinen numero, faksi tai muu tekninen väline, ei palvelua lainkaan.

Englannissa palvelu on tarkoitettu niille, jotka eivät kuule tai kykene tuottamaan puhetta. Palvelu on ennakorekisteröityneille.

Irlannissa 112 hätätekstiviestipalvelua voivat käyttää rekisteröityneet käyttäjät, joita on noin 2000. Vuonna 2013 käsiteltiin 9200 tekstiviestillä tehtyä hätäilmoitusta.

Islannissa 112 hätätekstiviestipalvelu kehitettiin vuonna 2006 ja sen käyttäminen ei vaadi ennakorekisteröitymistä. Arviolta 25 prosenttia vastaanotetuista ilmoituksista koskee todellisia hätätilanteita ja vähemmän kuin 0,1 prosenttia vastaanotetaan kuulovammaisilta.

Ruotsissa palvelu on tarkoitettu niille, jotka eivät kuule tai kykene tuottamaan puhetta. Palvelua voivat käyttää myös päiväkodit, oppilaskodit ja koulut, joissa on kuulovammaisia oppilaita tai henkilökuntaa. Palveluun rekisteröidytään SOS Alarmin www-kotisivuilla. Teleoperaattorit eivät voi aina taata tekstiviestiliikenteen toimivuutta ja viestin kulussa voi olla viiveitä tai se voi hävitä. Rekisteröinnin tavoitteena on estää 112-hätätekstiviestipalvelun väärinkäyttöä.

Virossa palvelu otettiin käyttöön maaliskuun alussa 2014, mitä edelsi yli vuoden kestänyt kokeilujakso. Palvelun kokeilun aikana vastaanotettiin yli 100 000 tekstiviestiä numeroon 112. Viesteistä 83 liittyi onnetto-

muuksiin. Tehtäviä välitettiin 12 kpl, joista kaksi koski pelastustoimea, kolme ensihoitoa ja 7 poliisitoimea. Palvelun käyttäminen edellyttää ennakorekisteröitymistä ja on tarkoitettu etenkin niille, jotka eivät kuule tai kykene tuottamaan puhetta.

1.3 Nykytilan arviointi

Hätätekstiviesti

Uutta valtakunnallista verkottuneen toimintamallin mahdollistavaa hätäkeskustietojärjestelmää rakennetaan. Järjestelmän ominaisuuksia kehitettäessä on 112-hätätekstiviestiominaisuutta koskien tullut esiin erilaisia toiminnallisia tai teknisiä haasteita. Hätätekstiviestejä ei voida priorisoida operaattorien viestintäverkoissa hätäpuheliikenteen tapaan, jolloin tekstiviestien välittämässä voi esiintyä viiveitä eikä niiden nopeaa perillemenoä hätäkeskukseen taata. Viiveitä voi esiintyä esimerkiksi juhlapyhien aikana tai aikoina, jolloin tekstiviestiliikenne on vilkasta. Edelleen hätätekstiviestin lähettäjän viesti ei ohjaudu alueen hätäkeskukseen, joten hätätekstiviesteille olisi järjestettävä yksi valtakunnallinen jono. 112-tekstiviestiä ei voida lähettää myöskään puhelimesta, jossa ei ole SIM-korttia tai asiakkaan puhelin ei välttämättä vastaanota tekstiviestejä, jos puhelimen muisti on täynnä. Tällöin hätäkeskuksen ja asiakkaan välinen tekstiviestikeskustelu ei ole mahdollista. Saldon loppuminen prepaid -liittymäpuhelimista ei toisaalta estä 112-tekstiviestin lähettämistä. Ulkomaalaisista liittymistä tulevat tekstiviestit eivät ohjaudu Suomen hätäkeskukseen. Toiminnallisuuteen ja tekniikkaan liittyviä edellä kuvatun kaltaisia rajoituksia esiintyy muissakin Euroopan maissa.

Nykytilan pohjalta 112-tekstiviestipalvelun käyttäjän ja tuottajan kannalta vaihtoehtoina ovat kaikille avoin palvelu, halukkaille ennakorekisteröinti tai ennakorekisteröinti vain rajatulle ryhmälle.

Kaikille avoimessa 112-hätätekstiviesti palvelussa arvioidaan olevan huomattavia

riskejä vuorovaikutteisen riskinarvioinnin kannalta. Tämä voi aiheuttaa turhien tehtävien lisääntymistä viranomaisille ja hätäkeskusten kuormittumista käsittelyprosessin vaikeutuessa. Toisaalta on hätätilanteita kuten sieppaukset, joissa voi olla tarve hiljaiseen kanssakäymiseen hätäkeskuksen kanssa. Sellainen on mahdollista nykyään vain käytämällä erityisryhmille suunnattuja erillisiä GSM-numeroita. Kansainvälisten kokemusten perusteella niin sanottujen turhien ja ilki-valtaisten ilmoitusten määrä voi lisääntyä. Avoin 112-tekstiviestipalvelu edellyttäisi myös riittävää hätäkeskuksen resursointia, koska verrattuna tavalliseen puhelinsoittoon resursointia olisi lisättävä hätäilmoitusten vastaanottoon, mikäli tekstiviesti ilmoitustapana yleistyisi.

Resursointia voidaan arvioida nykytilanteen pohjalta.

Vuoden 2013 tilastojen mukaan Hätäkeskuslaitos vastaanotti yhteensä 2,9 miljoonaa hätänumeroon soitetta hätäilmoitusta, joista 0,9 miljoonaa ilmoitusta luokiteltiin hätäkeskukseen kuulumattomiksi puheluiksi. Viimeksi mainittujen keskimääräinen käsittelyaika oli 26 sekuntia. Muiden noin kahden miljoonan puhelun keskimääräinen käsittelyaika oli 2,3 minuuttia. Tekstiviestinä tulevan hätäilmoituksen käsittely vie enemmän aikaa.

Seuraavassa tarkastelussa tekstiviestihätäilmoituksen käsittelyn arvioitu kesto on 12 minuuttia ja hätäkeskukseen kuulumattoman tekstiviestillä tehdyn ilmoituksen keskimäärin 2 minuuttia. Tarkastelussa on arvioitu tilannetta, missä 1 prosentti sekä hätäkeskukseen kuulumattomista että hätäkeskuksiin kuuluvista puheluista siirtyisi tekstiviesteiksi. Tällöin teoreettinen ilmoituksiin käytettävä työaika kasvaisi 4 prosentilla. Jos molempien puheluryhmien muutos olisi 5 prosenttia, kasvaisi työaika 21 prosenttia. Työkuorma kasvaisi 42 prosenttia, jos määrällinen muutos olisi 10 prosenttia. Hätäilmoitusten kokonaismäärän arvioidaan pysyvän ennallaan.

2013	Lukumäärä	Puhelun keston keskiarvo	Puheluiden kesto yhteensä	Yhteensä	
Hätäkeskukseen kuulumattomat	900 000	26 s	23 400 000		
Muut hätäpuhelut	2 000 000	138 s	276 000 000	299 400 000	
Muutos 1 %	Lukumäärä	Puhelun keston keskiarvo	Puheluiden kesto yht.	Yhteensä	Muutos %
Hätäkeskukseen kuulumattomat	891 000	26 s	23 166 000		
Hätäkeskukseen kuulumattomat	9 000	120 s	1 080 000		
Muut hätäpuhelut	1 980 000	138 s	273 240 000		
Muut hätäpuhelut	20 000	720 s	14 400 000	311 886 000	4 %

Kuva: Yhden prosentin siirtyminen tekstiviesteiksi

Toisena vaihtoehtona on palvelumahdollisuuden saaminen käyttöön mahdollistamalla ennakkorekisteröinti kaikille, mikä vaatisi käyttäjän omaa aktiivisuutta. Väestöä ei kuitenkaan luokiteltaisi ominaisuuksien mukaan ja vältettäisiin tarve tehdä viranomaisselfivystyksiä ja lääketieteellisiä arvioita toimintakyvystä.

Nykytilan pohjalta kolmantena vaihtoehtona voisi olla ennakkorekisteröinnin toteuttaminen rajatulle ryhmälle niin, että hätäilmoituksen käyttämällä hätätekstiviestiä voi tehdä henkilö, joka olisi esimerkiksi vammaisten henkilöiden tulkkauspalvelusta annetun lain (133/2010) mukaisesti saanut oikeuden tulkkauspalveluun. Tulkkauspalvelun käyttäjiä on lukumääräisesti arviolta yli 5000. Tämä turvaisi näiden ryhmien hätäkeskuspalvelujen saantia. Hätätekstiviestin käyttäminen edellyttäisi tulkkauspalvelun hakemista, mitä henkilö ei välttämättä tarvitse, jotta olisi oikeutettu lähettämään hätätekstiviestejä. Toisaalta tasaveroisessa asemassa eivät olisi henkilöt, jotka esimerkiksi sairauskohtauksessa menettävät puhekykynsä tai puhe muuttuu epäselväksi. Väestön ikääntyessä myös erilaiset toimintakykyä heikentävät sairaudet yleistyvät. Edelleen vammaisen hen-

kilö ei ole oikeutettu tulkkauspalvelusta annetun lain mukaiseen palveluun, jos hän saa riittävää ja sopivaa tulkkausta muun lain nojalla. Hätäkeskuslaitoksessa erikseen toteutettuna mahdolliset rekisteröivät vammaisuutta kuvaavat tiedot olisivat arkaluonteisia henkilötietoja. Vammaisryhmään kuuluvan oikeutta rekisteröityä hätätekstiviestijärjestelmän käyttäjäksi voitaisiin pitää tosiasiallisen tasa-arvon turvaamiseksi tarpeellisenä positiivisena erityiskohteluna.

Hätäilmoitus liittymästä tai laitteesta, jota ei voida tunnistaa

Valtaosa SIM-kortittomista puheluista tehdyistä hätäilmoituksista on aiheettomia, mikä on tilastollisesti osoitettavissa. Tällaiset aiheettomat hätäilmoitukset vaarantavat aiheellisten hätäilmoitusten käsittelyä hätäkeskuksissa resurssien kohdistuessa muuhun kuin aitojen hätätilanteiden hoitamiseen.

Johtopäätös

Hätäkeskustoiminnasta annettua lakia tulisi saatujen kokemusten perusteella muuttaa siten, että mahdollistettaisiin hätäilmoitusten

ohjaustoiminto ja muu järjestely hätäilmoitusten vastaanottamisessa. Järjestelyt tai ohjaustoiminto koskisivat tapauksia, joissa hätäpuhelu tulee liittymästä tai laitteesta, jota ei voida tunnistaa ja paikantaa eli hätäpuheluita SIM-kortittomista puhelimista tai ilmoitustapa on 112-tekstiviesti.

2 Esityksen tavoitteet ja keskeiset ehdotukset

Esityksen tavoitteena on edistää väestön turvallisuutta turvaamalla hätäkeskustoimintaa ja palvelujen saatavuutta sekä väestölle että viranomaisille. Hätäkeskusten resurssien oikea käyttö vaikuttaa suoraan myös auttamisen ketjun muiden viranomaisten poliisin, pelastustoimen sekä sosiaali- ja terveystoimen resurssien optimaaliseen käyttöön ja toiminnan laatuun.

Hätäkeskuslaitos on tehostanut toimintaansa hätäkeskusuudistuksen myötä. Uudistuksessa hätäkeskusten määrä on vähentynyt 15:sta kuuteen ja toiminta tehostunut valtakunnallisesti suurten keskusten ollessa kriisinkestävämpiä kuin pienten. Verkottuneen toiminnan mahdollistava hätäkeskustietojärjestelmä otetaan arvion mukaan hätäkeskuk-sissa käyttöön valtakunnallisesti vuosien 2015—2016 aikana. Uusi tietojärjestelmä mahdollistaa valtakunnallisen käyttöön ottonsa jälkeen 112-hätätekstiviestin vastaanottamisen. Valmius muihinkin teknologian mahdollistamiin uusiin hätäilmoitustapoihin pyritään saamaan toiminnan kehittämistä varten.

Hätäkeskuslaitoksessa hallinnon resurssien käyttämistä tehostetaan ja operatiiviseen toiminnan resurssit pidetään vaadittavalla tasolla. Henkilötyövuosimäärän kehitys on toiminta- ja taloussuunnitelman mukaan vuoden 2015 tason 660 henkilötyövuodesta vuoden 2018 tasoon 655 henkilötyövuotta. Luvussa 655 on hätäkeskuksissa työskentelevän operatiivisen henkilökunnan henkilötyövuosimäärä 547. Luvussa ei ole otettu toistaiseksi huomioon vuosille 2014—2017 tehdyn valtionalouden kehyspäättökseen mahdollisia vaikutuksia.

Yllä mainitulla henkilötyövuosimäärällä huolehditaan toiminnan nykyisen tason jat-

kuvuudesta. Säättämällä 112-hätätekstiviestin käytön rekisteröintivaatimuksesta ja ohjaamalla SIM-kortittomista puhelimista tulevien hätäilmoitusten käsittelyä, turvataan Hätäkeskuslaitoksen resurssien tarkoituksenmukaista käyttöä ja järjestelmän toimivuutta.

Ehdotetulla lailla mahdollistettaisiin hätäilmoitustavan ollessa 112-hätätekstiviesti vaatimus rekisteröitymisestä niin, että jokaisella olisi mahdollisuus hakeutua palvelun käyttäjäksi. Edelleen lailla annettaisiin Hätäkeskuslaitokselle oikeus siirtää vastaanotettu hätäilmoitus erilliseen jonoon odottamaan vastaamista. Tapaukset koskevat tilanteita, joissa Hätäkeskuslaitos ei pystyisi tunnistamaan eikä paikantamaan sitä liittymää tai laitetta, josta hätäilmoitus on lähetetty. Liittymän tai laitteen tunnistaminen ja paikantaminen liittyvät niihin puheluihin, jotka tulevat SIM-kortittomista puhelimista tai puhelimista, jotka tilapäisesti toimivat muussa kuin liittymänhaltijan oman verkko-operaattorin verkossa, jolloin puhelu näyttää hätäkeskuk-sessa SIM-kortittomasta puhelimesta soitetulta. Muihin ilmoituksiin on vastattava saapumisjärjestyksessä.

Perusteena erilliseen jonoon siirtämiseen voisi olla lisäksi se, että vastaanotettu hätäilmoitus tulee sellaisesta liittymästä tai laitteesta tai olisi sisällöltään sellainen, että olisi perusteltua epäillä ilmoituksen olevan hätäkeskustoimintalain 13 §:ssä tarkoitettua hätäkeskuspalvelun häirintää tai väärinkäyttöä.

Tavoitteena on säätää laissa yleisistä perusteista ja asetuksella säädettäisiin teknisistä ja muista tarvittavista määrittelyistä tai menettelyistä

3 Esityksen vaikutukset

Esitys ei muuta teleyritysten velvollisuutta välittää kaikki yleiseen hätänumeroon 112 soitetut puhelut tai tekstiviestit hätäkeskukseen. Hätäkeskuslaitoksessa 112-tekstiviestin ja SIM-kortittomista puhelimista lähetettyjen hätäilmoitusten ohjaustoiminteella turvataan avun saantia sekä viranomaisten, Hätäkeskuslaitoksen, pelastustoimen, poliisitoimen sekä sosiaali- ja terveystoimen, resurssien optimaalista käyttöä. Keskeinen näkökulma on myös viranomaistoiminnan riittävä ennus-

tettavuus. Esityksellä ei ole vaikutusta Häätäkeskuslaitoksen, kaksikielisen viranomaisen, velvollisuuteen palvella asiakkaitaan kansalliskielillä. Järjestelyissä on arvioitava ja otettava huomioon perusoikeuksien suojaamat oikeudet.

Yksityishenkilöt voivat jatkossa lähettää 112-hätätekstiviestin rekisteröitymällä palveluun. Rekisteröitymisen tavoitteena on turvata palvelun oikeaa käyttöä. Palvelu on käyttäjän kannalta selkeämpi kuin nykyinen järjestely, mikä edellyttää useiden hätäkeskuskohtaisten matkapuhelinnumeroiden muistamista. Vuorovaikutustapana tekstiviesti on erillinen kuin kontakti puhelimen välityksellä, jossa välittyy tietoa myös taustaanien kautta. Yleisesti käytössä olevana, vakiintuneena viestintäpalveluna tekstiviesti on kuitenkin perusteltu hätäilmoituskanava erityisryhmien lisäksi muillekin käyttäjille. Rekisteröintiä vaatimalla vältettäisiin myös ulkomaalaisia puhelinliittymiä koskevat tilanteet, joissa hätätilanteessa tekstiviestillä tehty hätäilmoitus ei ohjautu hätäkeskukseen Suomessa.

112-hätätekstiviestijärjestelmän toteutus edellyttää pelastustoimessa, poliisitoimessa sekä sosiaali- ja terveystoimessa hätäilmoitusten riskinarvioita koskevien ohjeistusten tarkistamista yhteistyössä Häätäkeskuslaitoksen kanssa. Tavoitteena on viranomaisten yksiköiden oikea hälyttäminen.

Hätäkeskuslaitokselle aiheutuisi 112-tekstiviestiominaisuuden käyttöön otosta uusia kustannuksia vuosittain. Palvelun käyttämisen kustannukset muodostuvat keskimäärin arviolta lukumäärältään 4–10 viestistä/ilmoitus hinnaltaan 0,11 euroa/viesti kerrottuna käyttäjämäärällä. Rekisteröinnin järjestäminen aiheuttaa hallinnollisia kustannuksia. Rekisteröintiä hakevien henkilöiden määrää ei voida arvioida eikä sen vaikutusta hätäkeskusten resursointiin. Häätäkeskuslaitoksen henkilökunta koulutetaan 112-tekstiviestiominaisuuden omaavan uuden tietojärjestelmän käyttöön ennen järjestelmän käyttöön ottoa. Tarkoituksena on, että 112-hätätekstiviestipalvelun tullessa käyttöön aiemmat GSM-numerot olisivat siirtymäaikana käytössä.

SIM-kortittomasta puhelimesta hätäilmoituksen siirtäminen erilliseen jonoon tarkoittaisi minimissään 17 sekunnin ja enimmillään 34 sekunnin viivästystä puhelun siirtymisessä normaaliin hätäpuhelujonoon. Viivästymisen vaihtelu aiheutuu synkronisen tiedotelaitteiston toiminnasta. Jos tiedote on vapaa, alkaa tiedote heti alusta, mutta mikäli tiedote on jo alkanut jollekin tai joillekin soittajille, joutuvat seuraavat soittajat odotamaan tiedotteen seuraavaa alkua. Häätäkeskuslaitokselle aiheutuu kustannuksia vähäisessä määrin tiedotejärjestelmän käyttöön otosta.

Keskeinen hyöty saadaan arvion mukaan siitä, että hätäkeskukseen kuulumattomien puheluiden soittajat luopuvat ennen kuin puheluun vastataan, jolloin Häätäkeskuslaitoksen operatiivinen resurssi on käytettävissä oikeiden hätäilmoitusten hoitamiseen ja tukipalveluiden antamiseen viranomaisille. Resurssien oikea käyttö Häätäkeskuslaitoksessa tukee myös pelastustoimen, poliisin ja sosiaali- ja terveystoimen resurssien optimaalista käyttöä.

4 Asian valmistelu

Esitys on valmisteltu sisäministeriön pelastusosastolla. Esitysluonnoksesta pyydettiin lausunnot sisäministeriön poliisiosastolta, sosiaali- ja terveysministeriöltä, liikenne- ja viestintäministeriöltä, oikeusministeriöltä, Häätäkeskuslaitokselta, Poliisihallitukselta, Rajavartiolaitokselta, Tietosuojavaltuutetulta, Viestintävirastolta, 22 pelastuslaitokselta, Suomen Kuntaliitolta, Kuuloliitto ry:ltä, Kuurojen liitto ry:ltä ja Vammaisfoorumi ry:ltä. Lausunnon antoivat sisäministeriön poliisiosasto, sosiaali- ja terveysministeriö, liikenne- ja viestintäministeriö, oikeusministeriö, Häätäkeskuslaitos, Poliisihallitus, Rajavartiolaitos, Tietosuojavaltuutettu, Viestintävirasto, Etelä-Karjalan pelastuslaitos, Etelä-Pohjanmaan pelastuslaitos, Helsingin pelastuslaitos, Pirkanmaan pelastuslaitos, Pohjois-Savon pelastuslaitos, Varsinais-Suomen pelastuslaitos, Kuurojen liitto ry, Kuuloliitto ry, Vammaisfoorumi ry sekä Svenska Finlands Folkting. Suomen Kuntaliitolla ei ollut lausuttavaa esityksestä.

4 Asian valmistelu

Kokonaisuutena tarkastellen lausunnoissa kannatettiin lakiesitystä. Lakiesityksen näh-

tiin parantavan myös erityisryhmien mahdollisuuksia käyttää hätäkeskuspalveluja tasa-arvoisesti muiden kanssa. Huomiota kiinnitettiin erityisesti hätätekstiviestiä koskevaan rekisteröitymisvaateeseen ja rekisteröinnin voimassaolon tarkoituksenmukaiseen määräaikaan. Yhtäältä rekisteröintivaatimuksen katsottiin tukevan viranomaisten resurssien oikeaa käyttöä, toisaalta erikoistilanteissa rekisteröintivaateesta vapaa tekstiviesti nähtiin ainoana turvallisena keinona hädästä ilmoittamiseen. Lausunnoissa kiinnitettiin huomiota siihen, että joissain tilanteissa rekisteröintivaatimus voi hankaloittaa tai estää hätäilmoituksen tekemisen. Huomiota kiinnitettiin myös siihen, että lain tasolla ei tule esille, mitä Hätäkeskuslaitoksessa tehdään hätätekstiviesteille, jotka on lähetetty rekisteröimättömän henkilön matkapuhelinliittymästä.

Oikeusministeriön lausunnossa todetaan, että ehdotetun lain 25 a §:n sääntelyä on arvioitava, kuten ehdotuksen suhdetta perustuslakiin ja sääntämisympäristystä koskevassa jaksossa todetaan, perustuslain 10 §:n 1 momentissa turvatun yksityiselämän suojan kannalta ottaen huomioon perustuslakivaliokunnan vakiintuneet kannanotot henkilötietojen käsittelyn laintasoisesta sääntelystä. Kuten esitysluonnoksen perusteluissa todetaan, valiokunnan käytännön mukaan perustuslain 10 §:n edellyttämän laintasoisen sääntelyn piiriin kuuluvia sääntelykohteita ovat muun

ohella myös rekisteriin talletettujen henkilö-tietojen sallitut käyttötarkoitukset mukaan lukien tietojen luovutettavuus. Oikeusministeriö katsoo, että lakiehdotukseen olisi täydennettävä hätätekstiviestin käyttäjärekisterin käyttötarkoitus ja se, onko tietoja tarkoitus luovuttaa muille.

Kuurojen liitto ry, Kuuloliitto ry ja Vammaisfoorumi kiinnittivät muun lisäksi huomiota YK:n vammaisten henkilöiden oikeuksia koskevaan yleissopimukseen.

Lausuntojen perustella on täydennetty hätätekstiviestin käyttäjärekisterin käyttötarkoitus ja tarkennettu lain tasolle menettely, kun rekisteröimätön henkilö tekee hätäilmoituksen tekstiviestillä sekä tarkennettu terminologiaa.

5 Riippuvuus muista esityksistä

Eduskunnan käsiteltävänä on ollut hallituksen esitys tietoyhteiskuntakaareksi sekä laeiksi maankäyttö- ja rakennuslain 161 §:n ja rikoslain 38 luvun 8 b §:n muuttamisesta (HE 221/2013 vp). Esityksen 278 §:n 1 momentti on vastaava kuin voimassa olevan viestintämarkkinalain (393/2003) 55 §:n 1 momentti, johon on viitattu tämän esityksen 13 b §:n 1 momentissa. Tietoyhteiskuntakaari kumoaisi viestintämarkkinalain. Viittaus on muutettava, koska tietoyhteiskuntakaari (917/2014) tulee voimaan ennen tätä lakia 1 päivänä tammikuuta 2015.

YKSITYISKOHTAISET PERUSTELUT

1 Lakiehdotuksen perustelut

13 a §. *Oikeus siirtää vastaanotettu ilmoitus erilliseen jonoon.* Pykälän 1 momentissa määriteltäisiin perusteet Hätäkeskuslaitoksen oikeudesta siirtää vastaanottamansa hätäilmoitus erilliseen jonoon odottamaan ilmoituksen siirtymistä normaaliin hätäpuhelinjonoon. Perusteena erilliseen jonoon siirtoon olisi se, että Hätäkeskuslaitos ei pystyisi tunnistamaan eikä paikantamaan sitä liittymää

tai laitetta, josta hätäilmoitus on lähetetty. Tilastot osoittavat, että suuri osa näistä liittymistä tai laitteista tulleista ilmoituksista ei johda tehtävän välittämiseen. Liittymän tai laitteen tunnistaminen ja paikantaminen liittyvät niihin puheluihin, jotka tulevat SIM-kortittomista puhelimista tai puhelimista, jotka tilapäisesti toimivat muussa kuin liittymänhaltijan oman verkko-operaattorin verkossa, jolloin puhelu näyttää hätäkeskuksessa SIM-kortittomasta puhelimesta soitetulta.

Perusteena erilliseen jonoon siirtämiseen voisi olla lisäksi se, että vastaanotettu hätäilmoitus tulisi sellaisesta liittymästä tai laitteesta tai olisi sisällöltään sellainen, että olisi perusteltua epäillä ilmoituksen olevan hätäkeskustoimintalain 13 §:ssä tarkoitettua hätäkeskuspalvelun häirintää tai väärinkäyttöä. Lain 13 §:n perusteluissa (HE 262/2009 vp s. 27) todetaan säännöksen koskevan ilkivaltaista toimintaa tai häirintätarkoituksessa luotavaa ruuhkatilannetta, mitkä estävät hätäkeskuspalvelujen antamisen ja vaarantavat väestön turvallisuuden. Ruuhkatilanne voi muodostua paitsi puhelinoitoista, myös esimerkiksi useista aiheettomista tekstiviesteistä.

Käytännössä hätäilmoituksen siirtäminen erilliseen jonoon tarkoittaisi minimissään 17 sekunnin ja enimmillään 34 sekunnin viivästystä puhelun siirtymisessä normaaliin hätäpuhelinjonoon. Viivästymisen vaihtelu aiheutuu synkronisen tiedotelaitteiston toiminnasta, jolloin jos tiedote on vapaa, alkaa tiedote heti alusta, mutta mikäli tiedote on jo alkanut jollekin tai joillekin soittajille, joutuvat seuraavat soittajat odottamaan tiedotteen seuraavaa alkua.

Pykälän 2 momentissa olisi asetuksenantovaltuus, jonka nojalla sisäministeriön asetuksella voitaisiin säätää tarkemmin niistä teknisistä määrittelyistä, jotka koskevat hätäilmoituksen tekemiseen käytetyn liittymän tai laitteen tunnistamista ja paikantamista perusteena ilmoituksen siirtämiselle erilliseen jonoon. Asetuksenantovaltuus olisi perusteltu, koska tekninen kehitys sekä niiden laitteiden osalta joista hätäilmoitus voidaan tehdä, että ilmoitusten vastaanottamiseen käytettävän tekniikan osalta on altis jatkuville muutoksille ja voi näin ollen edellyttää hyvinkin yksityiskohtaisia määrittelyjä lyhyillä aikaväleillä.

13 b §. Hätätekstiviesti. Pykälän 1 momentti sisältäisi hätätekstiviestin teknisen määrittelyn.

Pykälän 2 momentissa rajattaisiin oikeus käyttää hätätekstiviestiä henkilöihin, jotka ovat rekisteröityneet palveluun. Alaikäisen henkilön voi rekisteröidä hänen huoltajansa tai muu edunvalvoja. Mikäli alaikäinen tekisi itse hakemuksen, tulisi siihen liittää huoltajan suostumus.

Pykälän 3 momentissa säädettäisiin rekisteröinnin voimassaoloajasta. Hätäkeskuslaitos lähettäisi käytännössä kuittauksen rekisteröinnin hyväksymisestä.

Pykälän 4 momentissa säädettäisiin rekisteröimättömälle henkilölle vastaamisesta. Toiminnallisuuden ollessa käytössä rekisteröitymättömälle henkilölle, joka lähettäisi tekstiviestin numeroon 112, lähetettäisiin vastausviesti, jossa pyydetäisiin hätätilanteessa soittamaan tai rekisteröitymään palvelun käyttäjäksi

Pykälän 5 momentti sisältäisi asetuksenantovaltuuden, jonka mukaan sisäministeriön asetuksella voidaan säätää rekisteröintimenettelyistä. Käytännön toteutustapana voisi olla esimerkiksi mahdollisuus rekisteröityä Hätäkeskuslaitoksen www-sivuilla tai tekstiviestin lähettäminen. Hätäkeskuslaitos voisi lähettää kuittauksen rekisteröinnin hyväksymisestä esimerkiksi tekstiviestillä tai ilmoittajan sähköpostiosoitteeseen.

25 a §. Hätätekstiviestin käyttäjärekisteri. Pykälässä säädettäisiin Hätäkeskuslaitoksen tehtävästä ylläpitää hätätekstiviestin käyttäjien tunnistamiseksi hätätekstiviestin käyttäjärekisteriä, joka olisi henkilörekisteri.

Pykälän 2 momentissa säädettäisiin rekisteriin talletettavista tiedoista, joita olisivat käyttäjän nimi, henkilötunnus sekä puhelinnumero. Lisäksi rekisteröitäisiin käyttäjän osoite ja sähköpostiosoite. Tietojen luovuttamiseen sovellettaisiin henkilötietolakiä (523/1999) ja lakia viranomaisten toiminnan julkisuudesta (621/1999).

Pykälän 3 momentti sisältäisi säännökset rekisteritietojen säilyttämisestä ja poistamisesta.

2 Voimaantulo

Laki ehdotetaan tulevaksi voimaan 1 päivänä toukokuuta 2015.

3 Suhde perustuslakiin ja säätämisyjärjestys

Perustuslain 22 §:n mukaan julkisen vallan on turvattava perusoikeuksien ja ihmisoikeuksien toteutuminen. Hätäkeskustoiminnasta annetun lain muuttaminen ehdotetulla tavalla

edistää hallituksen käsityksen mukaan useiden perusoikeuksien toteutumista.

Puhelun siirtäminen erilliseen jonoon

Hätäkeskukseen tehty hätäilmoitus mahdollistaa viranomaisavun nopean hälyttämisen. Avun saannilla voidaan arvioida olevan merkitystä ainakin perustuslain 7 §:n kannalta, jossa säädetään jokaisen oikeudesta elämään sekä henkilökohtaiseen vapauteen, koskemattomuuteen ja turvallisuuteen, sekä perustuslain 15 §:ssä säädetyn omaisuuden suojan kannalta. Hätäilmoituksen tekemisellä voi olla merkitystä myös perustuslain 20 §:n kannalta, jos kysymyksessä on ympäristöä uhkaava onnettomuus.

Hätäilmoituksen siirtäminen erilliseen jonoon ehdotetun 13 a §:n mukaisesti vaikuttaa siihen, kuinka nopeasti paikalle voidaan hälyttää viranomaisapua. Erilliseen jonoon siirtäminen tapahtuisi kuitenkin vain ehdotetussa säännöksessä edellytetyillä perusteilla. Tällaista toimenpidettä ei voida hallituksen käsityksen mukaan pitää ongelmallisena perustuslain 7 §:n kannalta, vaan päinvastoin kyse on mainitun perusoikeuden suojaamisesta turvaamalla hätäkeskustoiminnan sujuvuutta (vrt. PeVL 67/2010 vp s. 3).

Tilastollisesti on osoitettavissa, että valtaosa SIM-kortittomista hätäilmoituksista on aiheettomia. Tällaiset aiheettomat hätäilmoitukset vaarantavat aiheellisten hätäilmoitusten käsittelyä hätäkeskuksissa aiheuttamalla puheluihin vastaamisen ruuhkautumista. Lisäksi voidaan todeta, että erilliseen jonoon siirtäminen ei katkaise hätäilmoituksen tekemistä. Jos kysymyksessä on aiheellinen hätäilmoitus, sen tekijä siirtyy nauhoitteen toiston jälkeen normaalisti hätäpuhelujonoon.

Ehdotetulla sääntelyllä turvataan perustuslain 22 §:n mukaisesti perus- ja ihmisoikeuksien toteutumista eritoten perustuslain 7 §:n ja perustuslain 15 §:n osalta. Ehdotettu sääntely voi aiheuttaa ajallisia eroja hätäilmoitukseen vastaamisessa. Tällaisia ajallisia eroja ei hallituksen käsityksen mukaan kuitenkaan voida pitää siinä suhteessa merkittävinä, että ne merkitsisivät perustuslain 6 §:ssä säädetyn ihmisten yhdenvertaisen kohtelun olennaista vaarantumista.

Rekisteröityminen hätätekstiviestin lähettämiseksi

Hallituksen esityksessä ehdotetaan, että jokaisella olisi oikeus rekisteröityä käyttäköseen tarvittaessa tekstiviestiä hätäilmoituksen tekemiseksi hätäkeskukseen. Rekisteröitymistä on pidetty välttämättömänä, jotta järjestelmän toimivuus kyettäisiin turvaamaan ja pystyttäisiin välttämään järjestelmään mahdollisesti kohdistuvaa ilkivaltaa. Rekisteröitymisellä on liittymäpinnat perustuslain 6 §:n 1 momenttiin, jonka mukaan ihmiset ovat yhdenvertaisia lain edessä. Edelleen rekisteröitymistä voidaan tarkastella perustuslain 6 §:n 2 momentin kannalta, jonka mukaan ketään ei saa ilman hyväksyttävää perustetta asettaa eri asemaan sukupuolen, iän, alkuperän, kielen, uskonnon, vakaumuksen, mielipiteen, terveydentilan, vammaisuuden tai muun henkilöön liittyvän syyn perusteella.

Nyt ehdotettu sääntely on perustuslain 6 §:n kannalta ongelmaton, koska jokaisella on oikeus rekisteröityä hätätekstiviesti - ominaisuuden käyttäjäksi. Uudistuksella edistetään tosiasiallisesti myös vammaisryhmiin kuuluvien henkilöiden tosiasiallista mahdollisuutta tehdä hätäilmoitus yleiseen hätänumeroon 112. Tällä voidaan arvioida olevan merkitystä perustuslain 7 §:n kannalta, jossa

säädetään jokaisen oikeudesta elämään sekä henkilökohtaiseen vapauteen.

Esityksen 25 a §:n henkilötietojen käsittelyä ja henkilörekisteriä koskevilla säännöksillä puututaan perustuslain 10 §:n 1 momentissa turvattuun yksityiselämän suojaan. Lainkohdan mukaan henkilötietojen käsittelystä säädetään tarkemmin lailla. Perustuslakivaliokunta on katsonut, että henkilötietojen suojan kannalta tärkeitä sääntelykohteita rekisteröinnin osalta ovat ainakin sen tavoite, rekisteröitävien henkilötietojen sisältö, tietojen sallitut käyttötarkoitukset mukaan luetuttuna tietojen luovutettavuus, tietojen säilytysaika ja rekisteröidyn oikeusturva. Sääntelyn lain tasolla tulee olla kattavaa ja yksityiskohtaista (esimerkiksi PeVL 11/2008 vp, PeVL 27/2006 vp, PeVL 35/2004 vp ja PeVL 14/2002 vp). Lailla sääntämisen vaatimus ulottuu myös mahdollisuuteen luovuttaa henkilötietoja teknisen käyttöyhteyden avulla (esimerkiksi PeVL 12/2002 vp ja PeVL 51/2002 vp). Ehdotetulla sääntelyllä otetaan huomioon edellä mainitut henkilötietojen käsittelyä koskevat vaatimukset.

Edellä kerrotun perusteella laki voidaan hallituksen käsityksen mukaan säätää tavallisessa lainsäätämisyjärjestyksessä.

Edellä esitetyn perusteella annetaan eduskunnan hyväksyttäväksi seuraava lakiehdotus:

Lakiehdotus

Laki

häätäkeskustoiminnasta annetun lain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
lisätään häätäkeskustoiminnasta annettuun lakiin (692/2010) uusi 13 a, 13 b ja 25 a § seuraavasti:

13 a §

Oikeus siirtää vastaanotettu ilmoitus erilliseen jonoon

Hätäkeskuslaitoksella on oikeus siirtää vastaanottamansa hätäilmoitus erilliseen jonoon odottamaan vastausta, jos:

1) ilmoitus tulee sellaisesta liittymästä tai laitteesta jota ei pystytä tunnistamaan eikä paikantamaan; tai

2) ilmoitus tulee sellaisesta liittymästä tai laitteesta tai ilmoitus on sisällöltään sellainen, että on perusteltua epäillä sen olevan tämän lain 13 §:ssä tarkoitettua häätäkeskuspalvelun häirintää tai väärinkäyttöä.

Sisäministeriön asetuksella voidaan antaa tarkempia säännöksiä niistä teknisistä määrittelyistä, jotka koskevat 1 momentin 1 kohdassa tarkoitettua liittymän tai laitteen tunnistamista ja paikantamista.

13 b §

Hätätekstiviesti

Hätätekstiviestillä tarkoitetaan tässä laissa viestintämarkkinalain (393/2003) 55 §:n 1 momentissa tarkoitettua tekstiviestiä.

Hätäilmoituksen voi hätätekstiviestiä käyttämällä tehdä vain se, joka on rekisteröitynyt

palveluun. Alle 18-vuotiaan voi rekisteröidä hänen huoltajansa tai muu edunvalvoja. Alaikäisen omaan rekisteröitymishakemukseen tulee liittää hänen huoltajansa suostumus.

Rekisteröinti on voimassa enintään kaksi vuotta kerrallaan siitä, kun hakija on saanut ilmoituksen rekisteröinnin hyväksymisestä.

Jos rekisteröimätön henkilö tekee hätäilmoituksen käyttämällä hätätekstiviestiä, Häätäkeskuslaitos lähettää hänelle vastausviestin, joka sisältää pyynnön hätäpuhelun soittamiseen ja ohjeen rekisteröitymiseen.

Sisäministeriön asetuksella voidaan antaa tarkempia säännöksiä rekisteröitymistä koskevasta menettelystä ja rekisteröinnin vastaanottamista koskevasta menettelystä.

4 luku

Rekisterit

25 a §

Hätätekstiviestin käyttäjärekisteri

Hätäkeskuslaitoksen tulee ylläpitää hätätekstiviestin käyttäjien tunnistamiseksi hätätekstiviestin käyttäjärekisteriä.

Rekisteriin voidaan tallettaa seuraavat tiedot:

1) käyttäjän täydellinen nimi ja henkilötunnus;

2) käyttäjän osoite ja sähköpostiosoite;

3) käyttäjän puhelinnumero.

Hätäkeskuslaitoksen on säilytettävä rekisteriin talletetut tiedot vähintään rekisteröinnin voimassaoloajan. Tieto tulee poistaa henki-

lörekisteristä, kun se ei ole enää rekisterin käyttötarkoituksen kannalta tarpeellinen, kuitenkin viimeistään viiden vuoden kuluttua rekisteröinnin hyväksymisestä.

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä toukokuuta 2015.

Helsingissä 27 päivänä marraskuuta 2014

Pääministerin sijainen, valtiovarainministeri

ANTTI RINNE

Sisäministeri *Päivi Räsänen*